

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/216/2022
Identifikačné číslo spisu: 7816208173
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7816208173.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R. R. A., nar. XX. D. XXXX, I., P. č. XXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Alexandrom Milkom, Rožňava, ul. Cyrila a Metoda 4, proti žalovanej F. R., nar. XX. J. XXXX, I., T. A. č. XXXX/X, zastúpenej advokátkou JUDr. Hedvigou Gallovou, Bratislava-Rača, Račianska 66, o zaplatenie 4 782,68 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 6C/170/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 17. marca 2022 sp. zn. 2Co/200/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava ako súd prvej inštancie rozsudkom č.k. 6C/170/2016-231 zo dňa 22. júla 2021 zastavil konanie v časti o zaplatenie 2 000 eur s príslušenstvom a žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Žalovanej priznal proti žalovanému náhradu trov konania vo výške 100%.

1.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa svojou žalobou domáhal sumy 4782,68 eura aj s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne od podania žaloby do zaplatenia a náhrady trov konania. Žalovaná suma pozostáva z 500 eur časti kúpnej ceny, dohodnutej v Zmluve o budúcej zmluve uzavretej dňa 18. marca 2014 medzi právnym predchodcom žalovanej B. J. ako budúcim predávajúcim a žalobcom ako budúcim kupujúcim a ktorú žalobca B. J. pri podpísaní tejto zmluvy uhradil dňa 25. marca 2014, ďalej zo sumy 2 000 eur, ktorá predstavuje zmluvnú pokutu, dohodnutú v tejto zmluve, zo sumy 1 712,68 eura ako finančné prostriedky, ktoré žalobca vynaložil na rekonštrukciu rodinného domu, ktorý bol predmetom zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, ako aj z 570 eur trov právneho zastúpenia, ktoré žalobca uhradil advokátovi za jeho právne služby súvisiace s vecou. Žalobu žalobca odôvodnil tým, že uzavrel ako budúci kupujúci s otcom žalovanej B. J. ako budúcim predávajúcim dňa 18. marca 2014 Zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, v ktorej sa účastníci zaviazali, že do jedného mesiaca od vysporiadania vlastníctva k špecifikovaným nehnuteľnostiam v kat. úz. I., v prospech budúceho kupujúceho uzavrujú kúpnu zmluvu. Právny predchodca žalovanej sa zaviazal, že tieto nehnuteľnosti predá žalobcovi za kúpnu cenu 4 000 eur, z ktorej 500 eur už pri podpísaní zmluvy o budúcej zmluve žalobca

aj vyplatil. Žalobca tvrdil, že medzi ním a B. J. bola za života ústna dohoda (napokon aj následne s jeho dcérou - žalovanou), že žalobca vybaví všetky veci, týkajúce sa vyporiadania predmetných nehnuteľností, dohodli sa aj na rekonštrukciu rodinného domu, ktorý je týchto nehnuteľností súčasťou s tým, že žalobca bude rekonštruovať predmetný rodinný dom zo svojich finančných prostriedkov a následne budú prevedené tieto nehnuteľnosti na žalobcu. Dňa XX. J. XXXX však B. J. zomrel, jeho dedičkou je žalovaná. Žalobca v júni v roku 2015 vykonal rekonštrukciu a stavebné práce na rodinnom dome v celkovej výške 1 712,68 eura a vystavenú faktúru stavebnou firmou dňa 16. júna 2015 v plnej výške aj uhradil. Žalovaná doposiaľ však v predmetnej nehnuteľnosti na žalobcu nepreviedla, neuhradila náklady vynaložené na predmetné nehnuteľnosti a nevrátila ani 500 eur, ktoré boli zálohovo zaplatené ako časť kúpnej ceny a neuhradila ani zmluvnú pokutu 2 000 eur.

1.2. Vzhľadom k tomu, že žalobca v priebehu konania zobral svoju žalobu v časti zaplattenia zmluvnej pokuty vo výške 2 000 eur späť, súd prvej inštancie v tejto časti v súlade s ustanovením § 144 a nasl. CSP konanie zastavil. Súd prvej inštancie následne vec právne posúdil podľa ust. § 50a ods. 1, 2, 3, § 7 ods. 1, 2, § 579 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a vo veci o zvyšnom nároku rozhodol. Mal za preukázané, že v danom prípade právny predchodca žalovanej B. J. sa v zmluve o budúcej zmluve zaviazal uzavrieť so žalobcom v zjednanej dobe kúpnej zmluvu, ktorej predmetom bola predmetná nehnuteľnosť a nebolo sporné, že boli dohodnuté iné finančné záväzky v súvislosti s budúcou kúpnu zmluvou, a to zmluvná pokuta, časť zaplattennej kúpnej ceny a trovy právneho zastúpenia. Žalovaná ako právna nástupkyňa odmietla nárok žalobcu a odmietla s ním aj uzatvoriť kúpnu zmluvu a vydať požadované plnenia vzhľadom na osobný charakter zmluvy o budúcej zmluve. Žalobca naopak oponoval, že zmluva o budúcej zmluve je majetkovým záväzkom a prechádza na dedičov, v danom prípade vo forme bezdôvodného obohatenia.

1.3. Súd dôvodil, poukazujúc aj na známe rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, že zmluva o budúcej zmluve pôsobí len medzi účastníkmi tejto zmluvy. Podľa právnej teórie, zmluva a záväzok zo zmluvy o budúcej zmluve je záväzkom osobným a neprechádza na dedičov. Ide totiž o osobný záväzok, z čoho vyplýva, že akýkoľvek záväzok zo zmluvy o budúcej zmluve, ktorý je potrebné považovať za záväzok osobný, neprešiel z B. J. na žalovanú ako dedičku. Žalovaná preto nie je povinná uhradiť žalobcovi žiadne záväzky, ktoré vyplývajú zo zmluvy o budúcej zmluve, a to časť kúpnej ceny 500 eur, náklady právneho zastúpenia oboch zmluvných strán vo výške 570 eur, ani zmluvnú pokutu vo výške 2 000 eur (ktorý nárok však žalobca vzal späť) a už vonkoncom nie titulom bezdôvodného obohatenia. Ďalej súd prvej inštancie posudzoval aj oprávnenosť sumy 1 712,68 eura, ktoré žalobca od žalovanej požadoval, pretože ich vynaložil na rekonštrukciu rodinného domu žalovanej súp. č. XXXX. Poukazujúc na ust. § 191 ods. 1, 2 CSP zhodnotil všetky dôkazy jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti s konštatovaním, že žalobca neunesol dôkazné bremeno spočívajúce v preukázaní skutočností, ktoré by potvrdzovali existenciu uplatňovaného nároku ohľadom sumy 1 712,68 eura, keďže v konaní síce predložil faktúru č. 2015/027 o vykonaných rekonštrukčných prácach aj s rozpisom stavebných prác, avšak z tejto faktúry súd nemohol hodnoverne ustáliť, či boli stavebné práce skutočne aj vykonané na spornej nehnuteľnosti. Toto nebolo možné ustáliť ani z predloženého čestného prehlásenia konateľa spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o. O. K. zo dňa 3. mája 2017, ktoré si priamo odporovalo so svedeckou výpoveďou svedka S. Q., nájomcu predmetnej nehnuteľnosti. Uvedený svedok uviedol, že koncom novembra 2014 sa s ďalšími nájomcami do predmetného rodinného domu nasťahoval, tento bol v dezolátnom stave, jeho synovia, z ktorých jeden je murár, druhý maliar, mu pomáhali pri stavebných úpravách. Naopak, závery odborného vyjadrenia č. 94/2020, ktorý vypracoval v konaní S.. P. B., priamo vyvracajú dôvodnosť žalovaného nároku, nakoľko znalec nevedel ohľadom k uplynutiu značnej doby a novým stavebným úpravám hodnoverne ustáliť, či došlo k rekonštrukcii v roku 2015, avšak zdôraznil, že materiály nevykazujú znaky, ktoré by sa dali vyhodnotiť ako vymenené. Tvrdené skutočnosti bolo možné preukázať svedeckou výpoveďou konateľa firmy ZANZI-BAR s.r.o., ktorého výsluch žalobca navrhol, avšak následne v rozpore s výzvou súdu neposkytol potrebnú súčinnosť, a preto nebolo možné zabezpečiť účasť navrhovaného svedka a vykonať navrhovaný dôkaz. Súd vzhľadom k tomu aj žalobu v tejto časti ohľadne tohto nároku zamietol. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1, 2 CSP a úspešnej žalovanej priznal vzhľadom na úspech vo veci 100% náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 17. marca

2022 sp. zn. 2Co/200/2021 rozsudok súdu prvej inštancie okrem I. výroku, ktorým bolo konanie o zaplatenie 2 000 eur s príslušenstvom zastavené potvrdil, žalovanej proti žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Poukazujúc na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP odvolací súd uviedol, že vecne správne, mimoriadne podrobné sú dôvody rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorými dôvodmi sa aj odvolací súd stotožnil a na tieto odkázal. Jednou z podstatných odvolacích námietok žalobcu bolo, že súd prvej inštancie nevykonal dôkaz svedeckou výpoveďou konateľa spoločnosti ZANZI - BAR O. K.. Zo zápisnice o pojednávaní dňa 17. júna 2021 vyplýva, že v uznesení o odročení pojednávania bolo právnenému zástupcovi žalobcu prítomnému na pojednávaní uložené, aby do 7 dní oznámil identifikačné údaje navrhovaného svedka - štatutárneho zástupcu spoločnosti ZANZI-BAR, s.r.o. a podľa potreby aj E. X.. Právny zástupca však súdu oznámil, že došlo k zániku jeho zastupovania žalobcu v danej veci, preto súd písomnou výzvou z 28. júna 2021 vyzval na zabezpečenie údajov priamo žalobcu, ktorý e-mailom sudkyni oznámil, že takéto údaje mu známe nie sú a vyprosil si, aby ho nahovárala na zisťovanie takýchto údajov. Svedka ani sám na nasledujúce pojednávanie nezabezpečil.

2.2. Odvolací súd konštatuje správnosť postupu súdu prvej inštancie, keď použil ustanovenie § 153 CSP. Koncentrácia konania predstavuje efektívny nástroj racionálneho a odôvodneného zrýchlenia sporového konania a tvorí funkčnú a teleologickú jednotu s jedným z nosných princípov novej právnej úpravy sporového konania, a to s princípom arbitrárneho poriadku (čl. 10 CSP). Jej účelom je zabrániť tomu, aby sporové strany zdržiavali spor neskoro vykonanými procesnými úkonmi. Uplatnenie diskrečného práva súdu závisí od okolností konkrétneho prípadu. V tomto prípade toto právo súd uplatnil dôvodne aj vzhľadom na vykonané dôkazy, ktoré vykonal a vyhodnotil plne v súlade s § 191 CSP jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti. Vykonané dôkazy jednoznačne vyzneli v logický záver súdu o nedôvodnosti nárokov žalobcu v súvislosti s nákladmi na údajnú rekonštrukciu domu, ktorá ním bez akýchkoľvek pochybností preukázaná nebola a aj odvolací súd konštatuje správne úvahy a záver prvoinštančného súdu. Žalobca tiež svoje tvrdenia o nedôveryhodnosti svedka S. Q. ničím nepreukázal a ani účinne, t.j. podložením dôkazmi nepoprel ním uvádzané skutočnosti. Ohľadne ostatných nárokov, t.j. 500 eur a 570 eur žalobca len nesúhlasil so závermi súdu prvej inštancie a právne závery súdu o tom, že ide o nároky z osobného záväzku právneho predchodcu žalovanej účinne nespochybnil argumentáciou. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1, § 256 ods. 1 CSP. Žalobca nebol v odvolacom konaní úspešný, preto úspešnej žalovanej priznal odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ust. § 420 písm. f) CSP, navrhujúc zrušenie rozsudku odvolacieho i prvoinštančného súdu a vrátenie veci súdu prvej inštancie. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že v bode 49 rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno, ktorým by preukázal nárok vo výške 1712,68 eura. Účelovo súd uviedol, že uvedenú skutočnosť nebolo možné ustáliť ani z predloženého Čestného prehlásenia konateľa spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o., O. K. zo dňa 03. mája 2017, ktoré si priamo odporovalo so svedeckou výpoveďou svedka Ivana Kotlára nájomcu predmetnej nehnuteľnosti. Podľa súdu závery odborného vyjadrenia č. 94/2020 vypracovaného S.. P. B. priamo vyvracajú dôvodnosť žalovaného nároku, nakoľko znalec nevedel vzhľadom k uplynutiu značnej doby a novým stavebným úpravám hodnoverne ustáliť či došlo k rekonštrukcii v roku 2015. Podľa súdu tvrdené skutočnosti bolo možné preukázať aj svedeckou výpoveďou konateľa spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o., ktorého výsluch sám žalobca navrhol avšak následne údajne nemal poskytnúť potrebnú súčinnosť a preto nebolo možné zabezpečiť jeho účasť na pojednávaní a navrhovaný dôkaz, tak pred súdom vykonaný nebol. Toto odôvodnenie považuje žalobca za účelové prispôsobenie procesného postupu súdu, rozhodnutiu vo veci v neprospech žalobcu a v rozpore so skutočným stavom veci, prekrúcaním skutočného stavu veci. Zo súdneho spisu nepochybne vyplýva, že žalobca spolu so žalobou prostredníctvom svojho právneho zástupcu predložil kópiu faktúry č. 2015/027 vystavenú dodávateľom ZANZI-BAR s.r.o., zo dňa 10. júna 2015, kópiu rozpisu stavebných prác a dodávok HSV a kópiu príjmového dokladu zo dňa 16. júna 2015, z ktorého je zrejmé, že žalobca dodávateľovi uhradil sumu 1 712,68 eura. Okrem týchto dokladov sa v súdnom spise nachádza aj čestné prehlásenie štatutárneho zástupcu O. K. zo dňa 03. mája 2017. Zo všetkých týchto dokladov vyplýva, že práce boli vykonané a žalobcom riadne zaplatené, z dokladov sú zrejmé všetky

identifikačné údaje dodávateľa, ktorý práce vykonal ako aj štatutárneho zástupcu. Súd prvej inštancie mal dostatok údajov na predvolanie ktoréhokoľvek zástupcu a ktorejkoľvek osoby spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o. na výsluch, pokiaľ to považoval za potrebné, na ozrejmenie akejkoľvek skutočnosti. Zo súdneho spisu je zrejmé aj to, že výsluch konateľa, resp. štatutárneho zástupcu spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o. a vyžiadanie účtovných dokladov za rok 2015 od dodávateľa nenavrhol žalobca, ako je to účelovo uvádzané v rozsudku súdu prvej inštancie, ale právna zástupkyňa žalovanej na pojednávaní konanom dňa 09. januára 2020 str.4 zápisnice. Okrem týchto dôkazov navrhovala žalovaná predloženie stavebného denníka a výsluch S. Q. a advokáta JUDr. Ladislava Korfantu. Súd prvej inštancie nevykonal navrhované dokazovanie, ktoré navrhovala žalovaná a voči ktorému žalobca nemal námietky. Súd prvej inštancie mal vykonať dokazovanie v potrebnom rozsahu, a nie v rozsudku účelovo uviesť, že tvrdené skutočnosti bolo možné preukázať aj svedeckou výpoveďou konateľa spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o., ktorého výsluch sám žalobca navrhol avšak následne nemal údajne poskytnúť potrebnú súčinnosť a preto nebolo možné zabezpečiť účasť na pojednávaní a navrhovaný dôkaz, tak pred súdom vykonaný nebol. Toto odôvodnenie považuje žalobca za účelové v jeho neprospech a takýmto postupom mu súd odňal možnosť konať pred súdom a rozhodol v jeho neprospech na základe nesprávneho procesného posúdenia.

3.1. Súd prvej inštancie nepostupoval procesne správne pokiaľ ide o návrh na výsluch svedka v zmysle § 197 CSP ako aj predvolanie svedka v zmysle § 198 CSP a to konateľa, resp. štatutárneho zástupcu spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o.. Odvolací súd s takýmto nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie sa stotožnil, tak ako to vyplýva z ods. 20, 21 napadnutého rozsudku. Odvolací súd nesprávny postup súdu prvej inštancie zdôvodňuje sudcovskou koncentráciou konania v zmysle § 153 CSP. Návrh na výsluch svedka bol pred súdom prvej inštancie navrhnutý včas žalovanou stranou na pojednávaní konanom dňa 09. januára 2020 str. 4 zápisnice. Súd nesprávnym procesným postupom tento výsluch nerealizoval a tak žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom, teda neobstojí konštatovanie odvolacieho súdu v ods. 22 napadnutého rozsudku. Žalobca nesúhlasí ani s vyhodnotením odborného vyjadrenia č. 94/2020 tak ako to uvádza súd, že toto vyvracia dôvodnosť žalovaného nároku. To, že znalec nevedel vzhľadom k uplynutiu značnej doby ustáliť hodnoverne či došlo k rekonštrukcii a vykonaniu opráv ešte neznamena, že práce spoločnosťou ZANZI-BAR s.r.o. vykonané neboli. Naopak z odborného vyjadrenia je možné vyvodiť záver, že práce vykonané boli avšak z odborného hľadiska nie je možné ustáliť ich vykonanie. O vykonaní prác predsa svedčia hodnoverné doklady, ktorých vierohodnosť nebola spochybnená a ktoré sú súčasťou súdneho spisu. Súd na tieto doklady mal pri rozhodovaní prihliadať a v odôvodnení svojho rozhodnutia nedáva odpoveď prečo na tieto hodnoverné dôkazy neprihliadol. Súd nevykonal navrhnuté dôkazy žalovanou a to predložením účtovných dokladov, stavebného denníka, štatutárnym zástupcom spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o.. Súd bez akéhokoľvek opodstatnenia spochybňuje čestné prehlásenie konateľa spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o., zo dňa 03. mája 2017, keď v rozsudku uvádza, že toto prehlásenie priamo odporuje svedeckej výpovedi svedka S. Q., pričom náležitým spôsobom svoje rozhodnutie v tejto časti neodôvodňuje, prečo uveril svedeckej výpovedi svedka Q. a neveril hodnoverným dokladom a čestnému prehláseniu konateľ spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o.. Takýmto nesprávnym postupom súd odňal možnosť žalobcovi konať pred súdom. Odvolací súd sa nedostatočne vyrovnal s argumentáciou žalobcu a tým porušil jeho základné právo na spravodlivý proces.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že napadnuté rozhodnutie považuje za vecne správne, navrhla preto, aby dovolací súd dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania. Poukázala na to, že žalobca nedôvodne namieta procesné pochybenia v postupe súdov nižších inštancií, ich záver o neunesení dôkazného bremena považuje za správny a dostatočne odôvodnený.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017, 9Cdo/72/2020).

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3Cdo/42/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 8Cdo/99/2017, 9Cdo/72/2020).

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1Cdo/26/2017, 2Cdo/154/2017, 3Cdo/42/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/163/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/72/2020).

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania.

11. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. V danom prípade dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15. V prvom rade treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/214/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/175/2022). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti, pričom takúto vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

16. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

17. Dovolateľ namietanú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP oprel o tvrdenie, že súd prvej inštancie sa dopustil nesprávneho procesného postupu, keď nevykonal výsluch navrhnutého svedka - konateľa spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o., resp. ďalšie dôkazy navrhnuté žalovanou, a tak žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom. Vyjadril tiež nesúhlas s vyhodnotením odborného vyjadrenia č. 94/2020 a namietal nedostatky v odôvodnení napadnutých rozhodnutí.

18. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti, keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natolko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

19. Dovolací súd uvádza, že civilné sporové konanie je ovládané prejednacou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňou nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednacej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha. V civilnom sporovom konaní je súd limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu, ktoré sú podkladom pre určenie predmetu dokazovania. (I. ÚS 24/2019, 1Cdo/188/2021).

20. Z obsahu spisu vyplynulo, že strany sporu boli v priebehu prvoinštančného konania poučené podľa § 154 CSP o tom, že skutočnosti a dôkazy musia predložiť alebo označiť (resp. uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany) najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. V sporovom konaní sa uplatňuje zásada koncentrácie konania, ktorá znamená, že sú koncentrované vo fáze konania pred súdom prvej inštancie, ktoré s odvolacím konaním predstavuje jeden celok. V materiálnom zmysle zákonná koncentrácia konania znamená, že vyhlásenie dokazovania za skončené pred súdom prvej inštancie predstavuje moment v dokazovaní, po ktorom už na účely ďalšieho čiže odvolacieho konania nebudú v zásade nové prostriedky procesného útoku a prostriedky

procesnej obrany prípustné. Zákonná koncentrácia konania je totožná s princípom neúplnej apelácie, ktorý platí pre odvolacie sporové konanie. Dovolací súd dáva v tomto smere do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t.j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení (9Cdo/169/2020).

21. Koncepcia odvolacieho konania v civilnom spore vychádza z tzv. neúplného apelačného systému. Neúplnosť apelácie znamená, že právo odvolateľa (ale aj protistrany - pozri § 373 ods. 4) použiť v odvolacom konaní prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, je obmedzené. Strany sporu mali v doterajšom priebehu konania niekoľko príležitostí tieto prostriedky použiť (za určitých predpokladov dokonca aj dodatočne potom, čo svoje predchádzajúce povinnosti nespĺnili - pozri § 181 ods. 4) a boli opakovane súdom poučené o sudcovskej koncentrácii konania. Odvolacia argumentácia v podobe nových skutočností a dôkazov (novoty, nóva) je takto prípustná len za splnenia zákonom stanovených podmienok. Tieto podmienky sú stanovené dvojakým spôsobom: 1. taxatívne vymedzenie účelu použitia týchto novôt [resp. taxatívne vymedzenie odvolacích dôvodov, ktorých sa nóva týkajú - § 366 písm. a) až c)], 2. neporušenie procesnej diligencie sporovej strany v konaní pred súdom prvej inštancie. (MOLNÁR, Peter. § 366 [Novoty v odvolacom konaní]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek. Civilný sporový poriadok. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1243, marg. č. 1.).

22. Prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú v zmysle § 149 CSP najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky. Ustanovenie § 366 CSP má základ v koncentrácii konania podľa § 153 a § 154 CSP. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany sú strany povinné uplatniť včas. Tieto prostriedky nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Podľa § 384 ods. 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 CSP. Opravný prostriedok s právom novôt povoľuje subjektu prednášať nové skutočnosti a dôkazy. Uvedené znamená, že odvolací súd je aj počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak 1/ sa týkajú procesných podmienok, 2/ sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, 3/ má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo 4/ ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. V ostatných prípadoch prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana neuplatnila v konaní pred súdom prvej inštancie, nie je možné uplatniť v odvolacom konaní. Právo tzv. novôt v odvolacom konaní je v systéme neúplnej apelácie nastavené ako reštriktívne vnímaná výnimka z pravidla, že v odvolacom konaní spravidla nie sú prípustné tie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie. Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvej inštancie, možno uplatniť za splnenia podmienok podľa § 366 CSP najneskôr v lehote na vyjadrenie k odvolaniu. (ANDRÁŠIOVÁ, A., HORVÁTH, E. Civilný sporový poriadok - komentár. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-6-7]. ASPI_ID KO160_2015SK. Dostupné z: www.aspi.sk. ISSN 2336-517X).

23. Podľa rozsudku najvyššieho súdu z 20. marca 2008, sp. zn. 5MCdo/4/2007 nemožnosťou označenia alebo predloženia skutočností alebo dôkazov bez viny účastníka občianskeho súdneho konania treba rozumieť nemožnosť ich procesného uplatnenia v procese dokazovania v konaní pred súdom prvého

stupňa, t.j. situáciu, keď účastník konania nemohol bez svojej viny skutočnosti alebo dôkazy označiť alebo predložiť, pretože o nich nevedel a ani inak z procesného hľadiska nezavinil nesplnenie svojej povinnosti ich tvrdenia alebo predloženia. Procesným uplatnením treba pritom rozumieť podanie účastníka, ktorým takú skutočnosť alebo dôkaz označil na účely jeho zaobstarania, vykonania a vyhodnotenia.

24. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaná v písomnom vyjadrení č.l. 85 predniesla návrhy na doplnenie dokazovania, okrem iného výsluch konateľa, resp. štatutárneho zástupcu spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o., vyžiadanie účtovných dokladov za rok 2015 od tohto dodávateľa a predloženie predmetného stavebného denníka týkajúceho sa predmetnej rekonštrukcie, tieto návrhy zopakovala aj na pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 09. januára 2020 (č.l. 103). Súd navrhol vyžiadanie odborného vyjadrenia znalca z odboru stavebníctvo, s čím strany súhlasili. Následne bolo vypracované odborné vyjadrenie č. 94/2020 (č.l. 120). Na ďalšom pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 17. júna 2021 (č.l. 208) žalobca navrhol vypočúť zástupcu spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o., s týmto návrhom súhlasila aj žalovaná. Súd prvej inštancie pojednávanie odročil a uložil právnomu zástupcovi žalobcu zabezpečiť, resp. oznámiť súdu identifikačné údaje štatutárneho zástupcu s tým, že následne by mal byť predvolaný O. K. ako bývalý štatutárny orgán a podľa potreby aj E. X. ako súčasný štatutárny orgán spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o.. Následne právny zástupca žalobcu oznámil súdu zánik plnomocenstva (č.l. 211), súd preto vyzval na splnenie uloženej povinnosti priamo žalobcu (č.l. 220), ktorý v mailovej reakcii (č.l. 222) uviedol, že nemá právo pýtať osobné údaje štatutárneho zástupcu spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o.. Na nasledujúcom pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 22. júla 2021 (č.l. 224) súd podľa § 181 ods. 2 CSP určil, že skutkové tvrdenia žalobcu uvádzané v žalobe považuje za sporné. Sporové strany predniesli svoje záverečné návrhy, súd strany poučil podľa § 154, § 182, § 373 ods. 4 CSP. Žalobca následne predniesol návrh vyžiadať od svedka S. Q. predloženie dokladov o vykonaní stavebných úprav na rodinnom dome firmou Q. a doklady o registrácii stavebnej firmy. Súd tento návrh na vykonanie dokazovania zamietol s odôvodnením, že navrhované dôkazy meritórne nesúvisia s predmetom konania. Súd vyhlásil dokazovanie za skončené a vo veci vyhlásil rozsudok. V odvolaní proti tomuto rozsudku žalobca okrem iného namietal, že súd prvej inštancie nevykonal dokazovanie, ktoré pôvodne navrhovala už žalovaná a voči ktorému nemal námietky, pričom sudkyňa nič nebránilo vykonať toto dokazovanie.

25. Dovolací súd konštatuje, že procesným postupom súdu prvej inštancie pri vykonávaní dokazovania nedošlo k takému zásadnému pochybeniu, ktoré by znamenalo odňatie žalobcovi možnosti konať pred súdom. Je pravdou, že procesná situácia sa v priebehu konania menila, keď namietané návrhy na vykonanie dokazovania najprv uplatnila žalovaná, neskôr sa však obe strany zhodli na vykonaní dokazovania formou odborného vyjadrenia a až následne žalobca znova navrhol vypočúť ako svedka zástupcu spoločnosti ZANZI-BAR s.r.o., s týmto návrhom súhlasila aj žalovaná. V zmysle § 197 ods. 1 CSP bolo povinnosťou žalobcu zabezpečiť prítomnosť navrhnutého svedka na pojednávaní, resp. podľa ods. 2 požiadať o predvolanie svedka. Napriek tomu, že súd prvej inštancie nepostupoval úplne dôsledne podľa § 197 ods. 1 a 2 CSP, nešlo o také zásadné procesné pochybenie, ktoré by znamenalo odňatie žalobcovi možnosti konať pred súdom. Žalobca mal až do okamihu, kedy súd vyhlásil dokazovanie za skončené, možnosť uplatniť svoj návrh na vykonanie dokazovania (napr. by bolo postačovalo, keby uviedol, že trvá na výsluchu navrhnutého svedka a žiada ho predvolať z adresy, ktorá sa nachádza v spise). Žalobca túto možnosť nevyužil, v konaní pred súdom prvej inštancie uplatnil len návrh vyžiadať od svedka S. Q. a predloženie dokladov o vykonaní stavebných úprav na rodinnom dome firmou Q. a doklady o registrácii stavebnej firmy. Zamietnutie tohto návrhu žalobca nenamietal ani v odvolaní a ani v dovolaní. Odvolací súd preto správne poukázal na zásadu koncentrácie konania v zmysle § 153 CSP. Žalobca mal možnosť uplatniť svoje procesné právo navrhnúť doplnenie dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie, toto právo však nevyužil a riadne neuplatnil, tak ako už bolo konštatované.

26. Dovolací súd ďalej poukazuje na to, že hodnotenie skutkových okolností, na ktoré odvolací súd pri svojich úvahách vzal zreteľ, dovolaciemu prieskumu nepodlieha. Pokiaľ dovolateľ, vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP, namietal aj nesprávne vyhodnotenie dôkazu - odborného vyjadrenia znalca, najvyšší súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v

rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (v tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000, ako aj na rozhodnutia 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9Cdo/159/2022). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, II. ÚS 404/2023). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čo však v preskúvanom spore nenastalo. Rovnako nemožno konštatovať zo strany súdov nižších inštancií akúkoľvek logickú, funkčnú či teleologickú nekonzistentnosť v procese hodnotenia dôkazov. Súd prvej inštancie dostatočne jasne a podrobne odôvodnil, aké dôkazy vykonal a ako ich vyhodnotil, dostatočne presvedčivo odôvodnil svoj záver o neunesení dôkazného bremena zo strany žalobcu (por. bod 49. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Otázka preto nestojí tak, komu súd uveril alebo neuveril (ako to namieta dovolateľ), ale ako súd vyhodnotil jednotlivé dôkazy a čo považoval za preukázané a čo za nepreukázané. Ak teda síce žalobca predložil listinné dôkazy preukazujúce vykonanie stavebných prác, ktorých vykonanie sa však nepodarilo preukázať odborným vyjadrením znalca a ktoré boli vyvrátené svedeckou výpoveďou Ivana Kotlára, záver súdu o nepreukázaní vykonania stavebných prác nemožno považovať za svojvoľný, neudržateľný či prijatý v zrejmom omyle.

27. Vo vzťahu k uplatnenej námietke nedostatku odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f) CSP.

28. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok.

29. Treba zdôrazniť, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 CSP nezakladá. Najvyšší súd už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa strane sporu neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Na tom zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 24/2017 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

30. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

31. Dovolací súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

32. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.